
Bibliografia

Sztuka i Dokumentacja nr 11, 109-110

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Allen, Gwen. *Artists' Magazines: An Alternative Space for Art*. Cambridge: MIT Press, 2011.

AP. „70 czyli lepsze mieszkania.” *Dziennik Łódzki*, nr 213 (1973): 1-2.

Archiwum Galerii Manhattan,teczka: W sprzecznym mieście. Archiwum pamięci mieszkańców.

Archiwum Galerii Manhattan,teczka: W sprzecznym mieście. Dyspozycje do wywiadu. Manhattan – Mit – Nostalgia.

Archiwum Galerii Manhattan,teczka: W sprzecznym mieście. Projekt składa się z trzech modułów.

Archiwum Galerii Manhattan,teczka: Przewodnik po Manhattanie. Projekt społeczno-edukacyjny „Przewodnik po Manhattanie” 1995-2010. Pomiędzy.

Arct, Michał. *Słownik Wyrazów Obcych*. Warszawa: Wydawnictwo M.Arcta, 1937.

A.T. „Miejsce w mrowisku,” *Dziennik Łódzki*, nr 201 (1973): 5.

Augé, Marc. *In the Metro*. Minneapolis-London: University of Minnesota Press, 2002.

Baudelaire, Charles. *Kwiaty zła*. Tłum. Antoni Lange. Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1994.

Bauman, Zygmunt. *Ponowoczesność jak źródło cierpień*. Warszawa: Wydawnictwo Sic!, 2000.

Bearn, Henry de i Andre Concord, Mohamed Dahou, Guy-Ernest Debord, Jacques Fillon, Patrick Staram, Gil J. Wolman. „Response to the question: »Does thought enlighten both us and our actions with the same indifference as the sun, or what is our hope, and what is its value?«.” Red. Rene Magritte, tłum. Nick Tallett. *Internationale Lettriste*, nr 4 (June 1954). <http://www.notbored.org/la-carte.html>.

Bird, Lawrence. „Global Positioning: An Interview with Ricardo Dominguez.” *Furtherfield*, (15.10.2011). <http://www.furtherfield.org/features/global-positioning-interview-ricardo-dominguez>.

Bishop, Claire. *Artificial Hells. Participatory Art and the Politics of Spectatorship*. London and New York: Verso, 2012.

Bleecker, Julian i Knowlton, Jeff. „Locative Media: A Brief Bibliography and Taxonomy of GPS-Enabled Locative Media.” *Leonardo Electronic Almanac*, volume 14, nr 3-4 (June-July 2006). <http://www.leoalmanac.org/wp-content/uploads/2012/07/Locative-Media-A-Brief-Bibliography-And-Taxonomy-Of-Gps-Enabled-Locative-Media-Vol-14-No-3-July-2006-Leonardo-Electronic-Almanac.pdf>.

Borowski, Wiesław i Turowski, Andrzej. „Żywe archiwum.” *Notatnik Robotnika Sztuki*, nr 2 (1972): strony nienumerowane.

Bourriaud, Nicolas. *Estetyka relacyjna*. Tłum. Łukasz Białkowski. Kraków: Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie, 2012.

———. *Postproduction. Culture as a Screenplay: How Art Reprograms the World*. Tłum. Jeanine Herman. New York: Lukas & Sternberg, 2007.

———. *The Radicant*. Tłum. James Gussen, Lilli Porten. New York: Sternberg Press, 2009.

Bürger, Peter. *Teoria awangardy*. Tłum. Jadwiga Kita-Huber. Kraków: Universitas, 2006.

Byszewski, Janusz i Parczewska, Maria. *Sztuka współczesna – instrukcja obsługi*, strony nienumerowane. Warszawa: LET/CSW, 2007.

Carei, Francesco. *Walkscapes. El andar como practica estetica. Walking as an Aesthetic Practice*. Barcelona: Editorial Gustavo Gili, 2002.

Carroll, Amy Sara. „A Global Poetic/Positioning System: The Transborder Immigrant Tool.” <http://post.thing.net>.

Carr, Cynthia. *On Edge. Performance Art at the End of the Twentieth Century*. Middletown: Wesleyan University Press, 2008.

———. „Poles Apart.” *The Village Voice*, (31.03.1987): 93.

Certeau, Michel de. *Wynaleźć codzienność. Sztuki działania*. Tłum. Katarzyna Thiel-Jańczuk. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2008.

Culler, Jonathan. „Semiotyka turizmu.” Tłum. Halina Baczevska. *Panoptikum*, nr 8 (15) (2009): 11-23.

Danto, Arthur C. *Świat sztuki. Pisma z filozofii sztuki*. Tłum. Leszek Sosnowski. Kraków: Wydawnictwo UJ, 2006.

Debord, Guy. *Spółczesność spektaklu oraz Rozważania o społeczeństwie spektaklu*. Tłum. Mateusz Kwaterko. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 2006.

Denisiuk, Jarosław, red. *Notatnik Robotnika Sztuki 1972–1973*. Elbląg: Centrum Sztuki Galeria El, 2008.

Dewey, John. *Sztuka jako doświadczenie*. Tłum. Irena Wojnar. Wrocław: Ossolineum, 1975.

Droffelaar, Josine van i Piotr Olszanski, red. *Works and Words*. Amsterdam: De Appel, 1980.

Fischer, Alfred, red. *Who's Afraid of Nothing?* Köln: Museum Ludwik, 1999.

Froń, Alicja. „W stronę innych światów.” W: *Warto zapytać o kulturę 3. Obcy, inny, swój*, red. Krzysztof Czyżewski, 259-278. Białystok-Sejny: Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, 2008.

Fulton, Hamish. „Walk.” *Visual Studies*, t. 25, nr 1 (2010): 8-14.

Godfrey, Mark. „Across the Universe.” W: *Light years: Conceptual Art and the Photograph 1964–1977*, red. Matthew S. Witkovsky, 57-65. Chicago: Art Institute of Chicago, 2011. Kat. Wyst.

Golka, Marian. *Socjologia artysty*. Poznań: Ars Nova, 1995.

Groh, Klaus. *Aktuelle Kunst in Osteuropa. ČSSR, Jugoslawien, Polen, Rumänien, UdSSR, Ungarn*. Köln: DuMont Schauberg, 1972.

Groys, Boris, red. *Empty Zones. Andrei Monastyrski and Collective Actions*. London: Black Dog Publishing, 2011.

Guzek, Łukasz. *Sztuka instalacji. Zagadnienie związku przestrzeni i obecności w sztuce współczesnej*. Warszawa: Neriton, 2007.

———. „Teleperformance.” W: *Galeria QQ. Dokumentacja 1995*, strony nienumerowane. Kraków: QQ Press, 1995. <http://www.doc.art.pl/qq>.

Hausbrandt, Jan. *Polskie środowiska twórcze w Nowym Jorku. W: Migracje i kultura, cykl Migracje i społeczeństwo*, t. 11, red. Jan E. Zamojski, 234-235. Warszawa: Instytut Historii PAN, 2006.

Heinich, Nathalie. *Być artystą. Rzecz o przekształceniu statusu malarzy i rzeźbiarzy*. Tłum. Lucyna Mazur. Warszawa: Vizja Press & IT, 2007.

Hight, Jeremy. „Locative Narrative, Litterature and Form.” W: *Beyond the Screen: Transformations of Literacy Structures, Interfaces and Genres*, red. Jörgen Schäfer, Peter Gendolla, 317-328. New Brunswick: Transitions, 2010.

hz. „Budownictwo tematem dyskusji dziennikarzy z gospodarzami miast.” *Dziennik Łódzki*, nr 180 (1973): 5.

Ingold, Tim. *Lines: A Brief History*. London and New York: Routledge, 2007.

Ivain, Gilles [Ivan Chtcheglov]. „Formulary for a New Urbanism.” Tłum. Ken Knabb. *Situationist International Online*. <http://www.cddc.vt.edu/sionline/presitu/formulary.html>.

Jezernik, Božidar. *Dzika Europa. Bałkany w oczach zachodnich podróżników*. Tłum. Piotr Oczko. Kraków: Universitas, 2007.

Jones, Peter Blundell, Petrescu, Doina i Till, Jeremy. *Architecture and Participation*. London and New York: Routledge, 2005.

Kaczmarczyk, Paweł. *Migracje zarobkowe Polaków w dobie przemian*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 2005.

Kas. „1974 Prognozy i nadzieje.” *Dziennik Łódzki*, nr 207 (1973): 5.

Kemp-Welch, Klara. „Affirmation and Irony in Endre Tót's Joy Works of the 1970s.” *Art History & Criticism*, nr 3 (2007): 137-144.

„Komisja Społeczno-Samorządowa S.M. Śródmieście w Łodzi, 8 lutego 2008 o 19-tej w Klubie Manhattan wzniesmy lampkę szampana na następne 30 lat istnienia Manhattanu.” Ulotka.

Koolhaas, Rem. *Deliryczny Nowy Jork. Retroaktywny manifest dla Manhattanu*. Tłum. Dariusz Żukowski. Kraków: Karakter, 2013.

Kosuth, Joseph. „Art After Philosophy.” *Conceptual Art: A Critical Anthology*, red. Alexander Alberro i Blake Stimson, 158-177. Cambridge, London: MIT Press, 1999.

Krauss, Rosalind E. „Two Moments from the Post-Medium Condition.” *October*, nr 116 (Spring 2006): 55-62.

———. „W imię Picassa.” W: *Oryginalność awangardy i inne mity modernistyczne*, 31-47. Tłum. Monika Szuba. Gdańsk: słowo/obraz terytoria, 2011.

Kubiak, Hieronim. „Asymilacja.” W: *Encyklopedia socjologii. Supplement*, 29-36. Warszawa: Oficyna Naukowa, 2005.

Kulik, Zofia, Przemysław Kwiek i Maryla Sitkowska. „KwieKulik – Sztuka i teoria ilustrowana przypadkami żywymi, czyli Sztuka z Nerwów.” http://www.kulikzofia.pl/polski/ok2/ok2_wywiad2.html.

Kulik, Zofia. [Bez tytułu]. *Notatnik Robotnika Sztuki*, nr 4 (1972): strony nienumerowane.

Kuźma, Inga i Owczarek, Przemysław. „Antropolodzy „w sprzecznym mieście.” W: *W sprzecznym mieście dokumenty tożsamości*, strony nienumerowane. Łódź: Galeria Manhattan, 2008). Kat. wyst.

Kuźma, Inga. „Badania etnograficzne na łódzkim »Manhattanie«.” Wprowadzenie.” *Journal of Urban Ethnology*, nr 9 (2008): 5-12.

Lefebvre, Henri. *The Production of Space*. Tłum. Donald Nicholson-Smith. Oxford: Blackwell, 1991.

Le-Phat Ho, Sophie. „Locative Media as War.” <http://post.thing.net>.

- LeWitt, Sol. „Paragraphs on Conceptual Art.” W: *Conceptual Art: A Critical Anthology*, red. Alexander Alberro i Blake Stimson, 12-16. Cambridge, London: MIT Press, 1999.
- Lorenc, Iwona. „O estetyce relacionalnej.” *Sztuka i filozofia*, 34 (2009): 41-44.
- Lorens, Jerzy. „Łódzkie przeobrażenia.” *Dziennik Łódzki*, nr 177 (1973): 1, 3.
- Lubiak, Jarosław. „Tworzenie innego miejsca - między archeologią a futurologią.” W: *Inne miejsce. Galeria Manhattan - 20 lat*, red. Aleksandra Talaga-Nowacka, Krystyna Potocka-Suwalska, 26-36. Łódź: Stowarzyszenie Obszary Kultury, 2011.
- Ludwiński, Jerzy. *Epoka błękitu*. Kraków: Otwarta Pracownia, 2003.
- . „Wrocław'70.” W: *Notes from the Future of Art. Selected Writings by Jerzy Ludwiński*, red. Magdalena Ziółkowska, 34-37. Eindhoven: Van Abbemuseum, 2007.
- Łukaszynski, Janusz. „Inkontrologiczna koncepcja wzajemności Andrzeja Rustawa Nowickiego.” *Kultura i wartości*, nr 1 (2013): 79-92.
- Maj, Anna. *Media w podróży*. Katowice: Wydawnictwo Naukowe Ex Machina, 2010.
- Manovich, Lev. „Poetyka powiększonej przestrzeni.” W: *Miasto w sztuce - sztuka miasta*. Red. Ewa Rewers, tłum. Anna Nacher, 596-628. Kraków: Universitas, 2010.
- Mechelen, Marga van. *De Appel. Performances, Installations, Video, Projects, 1975-1983*. Amsterdam: De Appel, 2006.
- Nacher, Anna. „Bio Mapping Christiana Nolda - transmedialna retoryka wędrowna.” W: *Sztuki w przestrzeni transmedialnej*, red. Tomasz Załuski, 232-243. Łódź: Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi, 2010.
- . „Images of the City in the Making: Participatory Mapping, Dynamic Data Processing and Collective Knowledge.” *Przegląd Kulturoznawczy*, nr 4 (18) (2013): 287-300.
- . „Geomedia jako miejsce budowy. Poza logikę spektaklu.” *Kultura Popularna*, nr 1-2 (29-30) (2011): 140-154.
- . „Ku kognitywnej przestrzeni publicznej - strategie otwierania.” W: *Mindware. Technologie dialogu*, red. Piotr Celiński, 147-161. Lublin: Warsztaty Kultury - WSPiA, 2012.
- . *Rubieże kultury popularnej. Popkultura w świecie przepływów*. Poznań: Galeria Miejska Arsenal, 2012.
- Nadillon, Pierre. „Polis: Tubist Trompe-l'oeil.” <http://www.thepolisblog.org/2013/10/tubism-pierre-nadillon.html>.
- Niziołek, Katarzyna. „Fotografia uczestnicząca. Od jakościowych badań światów potencjalnych do interwencji socjologicznej.” *Przegląd Socjologii Jakościowej*, nr 1 (2011): 22-41.
- Novak, Linda. „The *Dzialania* of Zofia Kulik and Przemysław Kwiek.” *High Performance*, nr 2 (1987): 54-58.
- O'Rourke, Karen. *Walking and Mapping. Artists as Cartographers*. Cambridge-London: MIT Press, 2013.
- Partum, Andrzej. „Inventaire nr 1.” *Notatnik Robotnika Sztuki*, nr 4 (1972): strony nienumerowane.
- Pietroiusti, Lucia. „Dustsheeting.” *Mousse*, nr 43 (2014): 196-203.
- Pilch, Jerzy. *Marsz Polonia*. Warszawa: Świat Książki, 2008.
- Piotrowski, Piotr. *Awangarda w cieniu Jałty. Sztuka w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1945-1989*. Poznań: Dom Wydawniczy Rebis, 2005.
- Pohl, Klaus-D i Dimitrijević, Nena, red. *Braco Dimitrijević: Against Historic Sense of Gravity*. Darmstadt: Roethendruck Darmstadt, 1995.
- Polish Art Copyright*. Warszawa: Agencja Autorska, 1975.
- Porębski, Mieczysław. *Kubizm*. Warszawa: WAiF, 1986.
- Potocka-Suwalska, Krystyna. „Od siebie - między marzeniem a spełnieniem.” W: *Inne miejsce. Galeria Manhattan - 20 lat*, red. Aleksandra Talaga-Nowacka, Krystyna Potocka-Suwalska, 6-9. Łódź: Stowarzyszenie Obszary Kultury, 2011.
- . [bez tytułu]. W: *W sprzecznym mieście - dokumenty tożsamości*, strony nienumerowane. Łódź: Galeria Manhattan, 2008. Kat. wyst.
- Riley-Smith, Ben. „What do London Underground stops taste like?” <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/road-and-rail-transport/10257633/What-do-London-Underground-stops-taste-like.html>.
- Reibel, Michel. „Mappingrama - le blog de Michel Reibel: CV Resume Map.” <http://mappingrama.blogspot.fr/p/cv-resume-map.html>.
- Reiss, Julie H. *From Margin to Center: the Spaces of Installation Art*. Cambridge: MIT Press, 1999.
- Rewers, Ewa. „Marginalizacja interpretacyjnej mocy kontekstu. *Autoportret. Pismo o dobrej przestrzeni*,” nr 36 (2012): 6-15.
- Ronduda, Łukasz i Georg Schöllhammer, red. *KwieKulik. Zofia Kulik & Przemysław Kwiek*. Warszawa - Wrocław - Wiedeń: Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, BWA Wrocław - Galerie Sztuki Współczesnej, Kontakt. Kolekcja Sztuki Grupy Erste i ERSTE Fundacji, Archiwum KwieKulik, 2012.
- Ronduda, Łukasz. *Sztuka polska lat 70. Awangarda*. Jelenia Góra, Warszawa: Polski Western, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, 2009.
- Sasvári, Edit i Julia Klaniczay, red. *Törvénytelen avantgárd. Galántai György balatonoglári Kápolnaműterme 1970-1973*. Budapest: Artpool-Balassi, 2003.
- Saussure de, Ferdinand. *Kurs językoznawstwa ogólnego*. Tłum. Krystyna Kasprzyk. Warszawa: PWN, 1961.
- Shusterman, Richard. *Praktyka filozofii, filozofia praktyki*. Tłum. Alina Mitek. Kraków: Universitas, 2005.
- Simon, Zsuzsanna. *Kelemen Károly, Képek/Pictures 1978 - 1993*. Budapest: Dovin, 1993.
- Skrzydło, Leszek. *Łódź, która odchodzi*. Łódź: Muzeum Miasta Łodzi, 2012.
- Smith, Phil. *Mythogeography: A Guide to Walking Sideways*. Devon: Triarchy Press, 2010.
- Solnit, Rebecca. *Wanderlust. A History of Walking*. London and New York: Verso, 2002.
- Stanković, Slobodan. „Tito-Kadar Meeting: Party Relations to Improve.” http://www.osa.ceu.hu/files/holdings/300/8/3/text_da/35-4-271.shtml.
- Stokłosa, Bożena. „Contemporary Polish Art.” W: *Contemporary Art from Poland. Walter Phillips Gallery, July 5-28, 1985, 7-18*. Banff: The Walter Phillips Gallery, 1986. Kat. wyst.
- Šuvaković, Miško. „Art as a Political Machine: Fragments on the Late Socialist and Postsocialist Art of Mitteleuropa and the Balkans.” W: *Postmodernism and the Postsocialist Condition - Politicized Art Under Late Socialism*, red. Aleš Erjavec, 90-134. Berkeley-Los Angeles-London: University of California Press, 2003.
- Świdziński, Jan. *Sztuka, społeczeństwo i samoświadomość*. Tłum. Łukasz Guzek. Warszawa: CSW Zamek Ujazdowski, 2009.
- Sztuka pojęciowa*. Wrocław: Galeria Pod Moną Lisą, 1970. Kat. wyst.
- Tajber, Artur. *Metamuzeum. Urodzeni w 1953*. Kraków: ASP w Krakowie, Wydział Intermediów, 2013.
- Tatar, Ewa Małgorzata. „Zdarzyło się we Wrocławiu... Z Anną i Romualdem Kuterą Ewa Małgorzata Tatar rozmawia o kontekstualizmie, polskiej sztuce lat 70. oraz jej uwikłaniach (fragmenty wywiadu-rzeki).” *Obieg*, (16.09.2008). <http://www.obieg.pl/rozmowy/4421>. (dostęp: 23 sierpnia 2014)
- Thurmann-Jajes, Anne. „Robert Rehfeldt and Ruth Wolf-Rehfeldt. Their GDR-Based International Network.” *set up 4*, nr 1 (2013). <http://www.setup4.de/ausgabe-1/themen-und-beitraege/anne-thurmann-jajesrobert-rehfeldt-and-ruth-wolf-rehfeldt>.
- Tousley, Nancy. „Polish art stresses the process, not the product.” *Calgary Herald*, (19.07.1985).
- Urry, John. *Spojrzenie turysty*. Tłum. Alina Szulżycka. Warszawa: PWN, 2007.
- Vágvölgyi, András. „Peter Halász Virtual Memorial/Halász Péter Virtuális Emlékmű.” <http://www.freewebs.com/wordcitizen11/index.htm>.
- Warpechowski, Zbigniew. „Dishing.” *Notatnik Robotnika Sztuki*, nr 4 (1972): strony nienumerowane.
- Wesołowski, Piotr. „Akupunktura miasta - zmieniający się pejzaż.” Wrocław, 2010. Maszynopis.
- Wieczorkiewicz, Anna. *Apetyt turysty. O doświadczeniu świata w podróży*. Kraków: Universitas, 2008.
- Wilkoszewska, Krystyna. *Sztuka jako rytm życia*. Kraków: Universitas, 2003.
- Załuski, Tomasz. „KwieKulik i konceptualizm w uwarunkowaniach PRL-u. Przyczynek do analizy problemu.” *Sztuka i Dokumentacja*, nr 6 (2012): 79-88.
- . *Praktyki powtórzeniowe w sztuce performance*. W: *Czy wszystko już było? Między repetycją a nowością w sztukach wizualnych*, red. Aurelia Nowak, Dorota Dolata, Marcin Markowski, 59-84. Lublin: E-naukowiec, 2014.
- Zweifel, Stefan, Steiner, Juri i Stahlhut, Heinz, red. *In Girum Imus Nocte et Consumimur Igni - The Situationist International (1957-1972)*. Zurich: JRP/Ringier, 2006.